

KIRSI RANIN

LUKU-
PIIRI

*Kirjoista
keskustelemisen
elämää muuttava
taika*

Nemo

© Kirsi Ranin ja Kustannusosakeyhtiö Otava 2021

ISBN 978-951-1-40699-0

OTAVA
KIRJAPAINO
Keuruu 2021

Sisältö

Lukijalle.....	9
Prologi	11
Lukupiirien lyhyt historia	15
Kymmenen syytä perustaa lukupiiri.....	19
Kuinka sain lukupiirin lahjaksi.....	22
Miten lukupiiri perustetaan?.....	24
Mitä lukupiiri edellyttää osallistujalta?.....	27
Mitä lukupiirissä luetaan?.....	30
Kiinnostavia kirjoja	30
Kirjojen valinta	32
Valitse ajoissa.....	34
Alle 500 sivua	36
Milloin ja missä kokoonnutaan?.....	37
Viisi vinkkiä kokoontumispaikoiksi	38
Kotona.....	39
Kahvilassa.....	40
Työpaikalla	41
Yrityslukupiiristä työhyvinvointia.....	42
Nuotiopiirissä tai muualla luonnon helmassa.....	43
Kauko- tai lähimatalla.....	45
Lukupiirivieraat.....	48
Kirjailijat	48
Kirja-alan toimijat	52
Kirjan teemaan liittyvät asiantuntijat.....	53
Muuten kiinnostavat tyypit	54

Säännöt ja sopimukset.....	56
Aikataulu	56
Kirjan lukeminen.....	57
Kuka vastaa?.....	58
Puheenvuorot vs. kaikki puhuvat päällekkäin	58
Uudet jäsenet.....	59
Kustannukset.....	60
Viinillä vai ilman – sananen tarjoilusta.....	61
Lukupiiri-illan kulku	64
Alkulämmittely.....	64
Kirjan esittely	66
Kirjakeskustelu.....	68
Lukupiirikeskustelun haasteet	72
Kirjakeskustelun yhteenveto	73
Seuraavat askeleet.....	74
Lukupiirin sudenkuopat.....	76
Miten lukupiiri pysyy elinvoimaisena?	83
Book Club Maman – eli kuka vastaa toiminnasta?.....	83
Tiedottaminen ja yhteydenpito.....	85
Rituaalit	89
Juhlat ja juhlistamiset.....	90
Retket ja retriitit.....	92
Lukupiirikirjavinkit.....	95
Epilogi – mitä olen saanut lukupiiristä.....	170
Kiitokset.....	173
Muistiinpanot	175
Nämä kirjat haluan lukea	176
Lukupiirikirja.....	178
Olen lukenut myös.....	212

Lukijalle

TERVETULOA LUKEMISEN JA LUKUPIIRIEN MAAILMAAN! Tämä kirja on sinun seuralaisesi, kun haluat parhaat vinkit onnistuneen lukupiirin perustamiseen ja pyörittämiseen. Kirjoista keskusteleminen on iloista ja avartavaa yhdessä tekemistä!

Annan käytännöllisiä neuvoja lukupiirien vetäjille ja osallistujille. Miksi kannattaa perustaa lukupiiri? Mistä löytyy muita jäseniä lukupiiriin? Kuinka keskustelu käynnistetään? Viinillä vai ilman? Kuka valitsee seuraavan kirjan?

Lukupiirit elävät kukoistuskautta, eikä ihme, sillä niissä päästään kirjojen kautta kiinni elämän iloihin ja suruihin. On aivan eri asia lukea kirja ja pohtia sitä itsekseen kuin jakaa ajatuksia lukemastaan yhdessä toisten kanssa. Kirjat herättävät tunteita ja niistä keskusteleminen tuo uusia oivalluksia ja luo syvää yhteyttä keskustelijoiden välille. Voinkin hehkuttaa, että lukupiireissä syntyy elämää muuttavaa taikaa!

Olen koonnut tähän kirjaan myös yli 200 kirjasuosittelusta paristakymmenestä eri aihepiiristä. Kirjoista useimmat on testattu omilla lukupiireissänini, joten mukaan on päässyt vain niitä, jotka ovat sytyttäneet aktiivisen lukupiirikeskustelun.

Kirja toimii myös omana lukupäiväkirjanasi, jonka sivuille voit kirjata lukupiiritapaamisten kirjat ja kommentit, tarjoilut ja tunnelmat. Kirjan lopussa on myös tilaa tehdä suunnitelmia siitä, mitkä kirjat aiot lukea, sekä sivuja, joille voit tallentaa tuntosi kirjoista, jotka olet lukenut itseksesi. Lukupiiri-illat ovat tähtihetkiä, joihin on mukava palata talteen kirjattujen muistojen myötä vielä vuosienkin jälkeen.

Prologi

OLEN AINA PITÄNYT KIRJOISTA. Saatoin lapsena leikata Barbien hiukset ja lisätä nukelle tussilla hieman luomiväriä, mutta kirjoja käsittelin huolella. Tammen Kultaiset kirjat olivat siististi hyllyssä ja pienet Minni-kirjat vieläpä numerojärjestyksessä. Kirjalahja oli aina mieluinen. Muistan kuinka raivoissani olin, kun hurjat pikkuserkkuni olivat meillä kylässä ja heittivät kirjojani parvekkeelta kadulle. Olin ehkä viisivuotias ja pikkuserkut vielä nuorempia.

Tekisi mieleni sanoa, että olen myös aina tykännyt lukea. Se on totta, mutta se ei ole sama asia kuin se, että olisin aina luke-
nut.

Lapsena luin paljon. Kirjasto oli lähellä ja ahmin tyttökirjoja, jotka veivät historiaan, seikkailuihin tai ratsastustalleille. Pikkunaisia oli suurin suosikkini. Mielestäni Jon olisi ehdottomasti pitänyt suostua naapurin Laurien kosintaan.

Sitten tuli taukoa. Pinnistämälläkään en muista nuoruudestani yhtään loistavaa lukukokemusta. Koulussa opeteltiin Kalevalaa ulkoa. Mökillä luin Femina-sarjaa ja vanhoja Aku Ankkoja. Klassikot ja minä emme kohdanneet Monte Criston kreiviä lukuun ottamatta.

Opiskeluaikana liityin Suureen Suomalaiseen Kirjakerhoon. Ajattelin uudistaa kirjasuhteeni ja lukea muutakin kuin tenttikirjoja. Edelleen kirjahyllyni takarivistä löytyy joitain siniselkäisiä mestariteoksia, jotka on jaettu kahteen niteeseen ja joista osaa en vieläkään ole lukenut. Silloin vain oli niin paljon kiinnostavampaa säpinää elämässä, että lukeminen ei mahtunut ohjelmaan.

Vähitellen kiinnostuin kirjoista uudelleen. Ostin lentokentiltä bestsellereitä ja kirjakaupoissa tartuin pinnalla olleisiin kirjoihin. Joskus lainailimme kavereiden kanssa kirjoja, kirjastossa en käynyt koskaan. Siltä ajalta hyllyssäni on Marilyn Frenchiä, John Irvingiä ja kotimaisia palkittuja.

Luin itsekseni, omaksi ilokseni, enkä keskustellut kirjoista kolmea lausetta enempiä kenenkään kanssa. Satunnaiset suositte-
lut olivat tyyliin ”tää oli kiva, kannattaa lukea”.

Kun sain appiukoltani joululahjaksi Finlandia-voittajan, Irja Ranen Nauravan neitsyen, jouduin todella pinnistelemaan, että sain kirjan luettua. En kokenut kirjaa kiinnostavaksi tai vetäväksi, mutta pakko oli lukea, ettei appi ajattelisi, että mikähän tollo kulttuurisukuun on naitu. Toisaalta tajusin, että teki hyvää haastaa itseään. Teki hyvää lukea teosta, jota en ollut itse valinnut ja joka antoi pohdittavaa.

Muutimme perheen kanssa ulkomaille ja kirjat alkoivat maistua jälleen. Mies matkusti paljon, joten lasten iltasatujen jälkeen oli kiva tarttua omaan kirjaan. Kaukana maailmalla melkein mikä vain suomalaisteos kelpasi. Osallistuin myös kirjoituskurssille, jonka tehtävät usein pohjautuivat jonkin merkkiteoksen lukemiseen.

Ratkaiseva askel tapahtui Bangkokissa. Olin illalla kävelemässä yorkshirenterrierimme kanssa, kun naapurin amerikkalainen rouva tuli vastaan oman koiransa kanssa. Kysyin häneltä, miten hänen kirjoittamisensa sujuu. Olimme jo aiemmin jakaneet haaveemme kirjailijan urasta. Hänellä oli oma kirjallisuusagentti ja tekeillä historiallinen tarina muinaisesta Persiasta, minulla tietokoneellani neljäsataa sivua suomalaisen naisen kasvutarinaa Saigonissa. Yhtäkkiä Marcia kysyi, haluaisinko tulla heidän lukupiirinsä kokoukseen. Anteeksi minne, häkellyin, mikä on book club?

Muutaman viikon päästä osallistuin ensimmäiseen Nichada Book Clubin kokoukseeni. Ryhmässä oli tyttäreni luokanopettaja, pari muuta kansainvälisen koulun opettajaa, saksalainen julkaissut kirjailija, taidemaalari, afganistanilainen juristi, amerikkalainen sairaanhoitaja, Marcia ja minä. Kirja oli Andrei Makinen Ranskalainen testamentti, jonka tapahtumat sijoittuvat Siperiaan. Pöydässä oli suolakurkkuja, lihapataa ja vodkaa. Ehkä keskustelun lomassa laulamani ”Vodka, vodka vill jag dricka” ja fakta, että olin ainoa, joka oli käynyt Neuvostoliitossa, avittivat pääsyäni lukupiiriin vakiojäseneksi.

Kun tropiikin yössä ajoin polkupyörällä kotiin, olin todella onnellinen. Kuinka paljon enemmän olinkaan saanut kirjasta irti keskustelemalla siitä muiden kanssa! Kuinka avartavaa oli ollut kuulla muiden näkemyksiä ja kuinka hauskaa meillä, toisillemme melko vierailta ihmisillä, oli kirjakeskustelun äärellä ollut.

Huomasin, että lukemiseni muuttui. Aloin kiinnittää tarkemmin huomiota kirjan henkilöhahmojen kuvaukseen, juonen rakentee-

seen ja omaan lukukokemukseeni. Mietin jo etukäteen, minkälaisista teemoista haluaisin keskustella muiden lukupiiriläisteni kanssa. Mitä en ollut kirjassa ymmärtänyt, mikä oli mielestäni ollut upeaa, mikä todella kökköä? Aloin odottaa lukupiiri-iltoja!

Suomeen palattuamme uusi työ ja lapsiperheen arjen pyörittäminen veivät energiaa. Joskus luin, mutta iltaisin sohva ja tv-sarjat vetivät magneetin lailla puoleensa. Kun Sinkku-elämää oli jälleen kerran katsottu, aloin pohtia, mitä kaikkea Aasiasta erityisesti kaipasin. Ihmisiä ja paikkoja, pomelosalaattia ja jalkahierontaa, orkideoja ja valoa. Niin ja lukupiiriä.

Ryhdyin toimeen saadakseni oman lukupiirin.

Lukupiirien lyhyt historia

ONKO SINULLAKIN MIELESSÄSI KUVA ihmiskunnan aamuhämärästä, jossa heimo istuu nuotion äärellä kuuntelemassa joukon vanhinta, joka kertoo tarinoita edeltäneistä sukupolvista ja heidän kokemuksistaan? Kuinka heimo saalisti mammutin tai kuinka vesi valtasi aiemmat asuinsijat. Tarinoita toistetaan, kokemukset, opit ja uskomukset siirtyvät seuraaville sukupolville.

Jotenkin minua viehättää ajatus lukupiiristä tuon muinaisen tarinankerronnan yhtenä jatkumona. Nyt viesti tulee meille kirjojen muodossa, mutta yhtä lailla tarinat kiehtovat meitä edelleen, ne tuovat tietoa ja sipaisevat sielujamme. Lukupiirissä voimme kokea tarinoiden taian yhdessä.

Lukupiirien historiasta ei ole yhtä versiota. Jotkut ottavat mukaan antiikin Kreikan keskustelupiirit, jotkut aloittavat Ranskan kirjallisista ja filosofisista salongeista 1600-luvulla. Lukeminen oli vielä 1800-luvulla harvojen huvi, eikä muun kuin uskonnollisten tekstien lukemista pidetty kaikelle kansalle sopivana. Lukeminen oli turhuutta, siinäähän voisi jäädä työt tekemättä.

Viimeiseltä parilta sadalta vuodelta on merkintöjä erilaisista säännöllisistä kokoontumisista, joiden tarkoituksena on ollut lukea ja keskustella yhdessä. Näissä piireissä lukeminen liitettiin aatteellisiin tai sivistäviin tavoitteisiin. Kirjallisia piirejä pitivät etenkin kirjallisuusihmiset keskenään. Toimittaja, kirjailija Suvi Ahola avaa ansiokkaasti suomalaisten lukupiirien historiaa väitöskirjassaan ja sen pohjalta kirjoittamassaan Lukupiirien aika-teoksessa. Siinä hän esimerkiksi kertoo emäntien lukuseurasta vuodelta 1879. Naiset kokoontuivat joka keskiviikko lukemaan jotain suomalaista romaania ja totesivat lehtiartikkelissa keskusteluistaan: ”Eikös ole tämä sitten kaunis, hupaisa ja opettavainen illanvietto.”

Emännät viitoittivat tietä muille naisille, sillä lukupiirit ovat edelleen voittopuolisesti naisten harrastus. Jos viisitoista vuotta sitten lukupiiri oli vielä uusi asia ainakin minulle, niin nyt lukupiireissä olevia ihmisiä tulee vastaan kaikkialla. Ilahduttavinta on havaita, että lukupiirejä perustavat jo omien ystävien aikuiset lapset.

Lukupiiriharrastusta puoltaa moni asia, esimerkiksi tutkimusten mukaan kirjoja lukevat ihmiset elävät pidempään. Lukeminen vähentää stressiä, parantaa muistia, lisää empatiakykyä ja herättää ajatuksia sekä tunteita. Kuinka monta kertaa sinä olet liikuttunut kirjan ääressä tai jännittänyt niin, että on ollut aivan pakko lukea kirja loppuun?

Lukeminen hyvä, keskustelu parempi. Lukupiirikeskustelu mahdollistaa ihmisten kohtaamisen, todellisen läsnäolon yhteisen teeman ympärillä. Keskustelu ja yhdessäolo saattavat avata

reittejä syvälle sieluun ja yhtäkkiä huomaattekin keskustele-
vanne sellaisella tasolla ja tunteella, että arjessa ei ikinä. Esiin tu-
levat nuoruuden rakkaudet, sukujen salaisuudet, oman elämän
ongelmat ja onnenlähteet. Elämän perimmäiset kysymykset.

Kun kaikkiin lukemisen ja keskustelun elämää parantaviin
puoliin lisää vielä sen, että tämän upean harrastuksen saa lu-
kupiirissä jakaa toisten kaltaistensa kanssa, niin voiko lukupiiriä
parempaa harrastusta ollakaan!

*”Lukupiiri on matka ystävyteen, oppimiseen ja
ajatusten jakamiseen. Opin jatkuvasti uutta, sillä
luemme laaja-alaisesti eri aihepiireistä, kirjailijat
ovat vierainamme kertomassa näkemyksiään
ja jaamme monipuolisesti näkökulmia sekä
hyvinkin henkilökohtaisista että ajankohtaisista ja
ammattillisista aiheista. Todellista hengenravintoa
joka nostaa arjen yläpuolelle!”*

– Meri Löyttyniemi, Miapetra Kumpula-Natrin &
ystävien Brysselin kirjakerho

*”Perustin Kirjaviinikerhon, kun haaveilin siitä,
että saisin koottua kotiini suuren pöydän ääreen
hyviä ystäviä, hyviä viinejä ja hyviä kirjoja.
Haaveeni toteutui, kun vuonna 2011 kutsuin kerhon
ensimmäistä kertaa kokoon. Ensin meitä oli kolme,
nyt jo 13. Tärkeää osaa illoissa näyttelee myös
hyvä ruoka. Parasta kirjakerhossa ovat kaikki ne*

rönsyilevät jutut ja spontaanit naurut, jotka syntyvät illan aikana, kun eksymme pääaiheesta.”

– Elina Backman, Kirjaviinikerho

Kymmenen syytä perustaa lukupiiri

1. Saat oman lukuvalmentajan

LUKUPIIRI on kuin henkilökohtainen lukuvalmentaja. Sinulla on tietty kirja, joka on luettava seuraavaan lukupiiritapaamiseen mennessä. Näin varmistat, että luet ainakin yhden kirjan tapaamistenne välillä.

2. Horisonttisi laajenee

LUKUPIIRI auttaa sinua lukemaan laajemmin. Lukupiirissä luetaan usein kirjoja, joita et muuten olisi tullut itse valinneeksi. Joskus lukupiirikirja tuntuu tahkoamiselta, mutta juuri nämä kirjat saattavat osoittautua helmiksi, jotka jäävät mieleen vuosiksi.

3. Pohdit syvemmin

LUKUPIIRI kannustaa lukemaan ajatuksella. Kun tietää keskustelewansa kirjasta lukupiiritapaamisessa, tulee jo lukiessa pohdittua kirjan ansioita ja puutteita.

4. Elät pidempään

LUKUPIIRILLÄ on terveysvaikutuksia. No, tämä saattaa olla aika rehvakkaasti todettu, mutta tutkimukset osoittavat lukemisen monet hyödyt. Lukiessamme aivot pääsevät rakentamaan mielikuvia ja uusia maailmoja. Syntyy ymmärrystä ja empatiaa. Varsinaista aivojumbppaa tarjoavat kirjat, joissa on kymmeniä henkilöitä, eri aikatasoja, totta ja kuviteltua!

5. Saat uusia ystäviä

LUKUPIIRI on harrastus, jossa tapaa ihmisiä ja myös keskustelee heidän kanssaan moninaisista aiheista, jotka eivät arkijutustelussa nouse pintaan. Lukupiirissä saa uusia ystäviä ja vanhat ystävyysuhteet syvenevät.

6. Vuorovaikutustaitosi paranevat

LUKUPIIRI kehittää keskustelu- ja kuuntelutaitoja ja kannustaa omien mielipiteiden ilmaisuun. Joskus kaikki haluavat harjoitella tätä kiivaasti ja yhtä aikaa!

7. Sivistyt huomaamatta

LUKUPIIRISSÄ oppii uutta! Kaunokirjat saattavat avata täysin tuntemattomia ajatteluja, asenteita, suhteita tai maailmoja. Tietokirjojen kanssa voi oppia melkein pä mitä vain. Yhtä kiinnostavaa ja avartavaa on kuulla, miten muut ovat kokeneet kirjan maailman. Ai, noinkin voi ajatella!

8. Saat oman yhteisön

LUKUPIIRISTÄ voi tulla läheinen yhteisö. Kokoontumisissa ei jutella vain ajankohtaisista aiheista, vaan kerrotaan tunteista, joita kirjat ovat herättäneet. Eri näkemyksistä on helpompi keskustella kirjan kautta ja saattaa käydä, että oma maailmankuva avartuu! Ihan parasta ovatkin ne kirjat, joista keskustelijat ovat eri mieltä.

9. Arjesta tulee juhlaa

LUKUPIIRISSÄ voi siemailla viiniä ja herkutella. Toki kirjoista voi keskustella ilman tarjoiluja, mutta niistä voi myös tehdä yhden elementin lukupiirin kokoontumiseen. Tarjoilut voi virittää kirjan teeman tai tapahtumapaikkojen mukaisesti, sekin lisää paneutumista kirjan maailmaan.

10. Saat iloa, inspiraatiota ja tähtihetkiä!

LUKUPIIRISSÄ on kivaa! Lukupiiritapaamisten tulee olla tilaisuuksia, joista lähdetään kotiin henkisesti virkistäytyneinä. On kuunneltu, keskusteltu, naurettu ja joskus ehkä liikuttutukin. Tunteet ovat virranneet ja maailma on avartunut. On tunne, että olipa meillä hieno ilta.

”Kirjapiiri on minulle tapa tehdä yksinäisestä harrastuksesta sosiaalista.”

– Mikko Mattinen, Business-kirjapiiri

Kuinka sain lukupiirin lahjaksi

ETSIN LUKUPIIRIÄ, TUNNUSTELIN MAASTOA. Kohtasin muutamia ihmisiä, jotka kertoivat, että heillä on tai on ollut lukupiiri. Aistin, että lukupiirit ovat käynnistyttyään melko suljettuja ryhmiä ja uusien jäsenien ottamista ei aina tervehditä riemastuneena. Ymmärrän hyvin, että juristinaisten ryhmä, joka oli pitänyt yhtä opiskeluajoista lähtien, ei toivottanut minua tervetulleeksi. He olivat jo luoneet oman yhteisen kirjahyllynsä ja oman tapansa toimia.

Kuulin myös tarinoita, joissa kerrottiin: ”Juu, on meillä lukupiiri, tai kolmena ensimmäisenä kertana meillä oli myös kirja, mutta kukaan ei ollut lukenut sitä, niin nykyään me mennään vaan viinille. Oikeastaan meidän pitäisi aloittaa se lukeminen uudelleen.”

Vaikutti, että minun tapauksessani paras keino saada lukemiseen sitoutunut lukupiiri oli perustaa se itse. Syntymäpäiväni lähestyivät ja ajattelin, että voisinhan saada lukupiirin synttärilahjaksi.